स हि धर्म्मं पुरस्कृत्य दीर्घदर्शी परं हितं । उभयोः पक्षयोर्य्युक्तं वक्ष्यत्यर्थविनिश्चयं ।
॥ दुर्य्योधन उवाच ॥ निवर्त्तयिष्यति त्वाऽसौ यदि क्षत्ता समेष्यति । निवृत्ते त्वयि राजेन्द्र मरिष्येऽहं न संशयः । १७७०
स त्वं मयि मृते राजन्विदुरेण सुखी भव । भोक्ष्यसे पृथिवीं कृत्स्नां किं मया त्वं करिष्यसि ।
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ आर्त्तवाक्यन्तु तत्तस्य प्रणयोक्तं निशम्य सः । धृतराष्ट्रोऽब्रवीत्प्रेष्यान् दुर्य्योधनमते स्थितः ।
स्थूणासहस्रैर्बृहतीं शतद्वारां सभां मम । मनोरमां दर्शनीयामाशु कुर्व्वन्तु शिल्पिनः ।
ततः संस्तीर्य्य रत्नैस्तां तक्ष्णआनाय्य सर्व्वशः । सुकृतां सुप्रवेशाञ्च निवेदयत मे शनैः ।
दुर्य्योधनस्य शान्त्यर्थमिति निश्चित्य भूमिपः । धृतराष्ट्रो महाराज प्राहिणोद्विदुराय वै । १७७५
अपृष्ट्वा विदुरं स्वस्य नासीत्कश्चिद्विनिश्चयः । द्यूते दोषांश्च जानन्स पुत्रस्नेहादकृष्यत ।
तच्छ्रुत्वा विदुरो धीमान् कलिद्वारमुपस्थितं । विनाशमुखमुत्पन्नं धृतराष्ट्रमुपाद्रवत् ।
सोऽभिगम्य महात्मानं भ्राता भ्रातरमग्रजं । मूर्द्ध्ना प्रणम्य चरणाविदं वचनमब्रवीत् ।
॥ विदुर उवाच ॥ नाभिनन्दामि ते राजन् व्यवसायमिमं प्रभो । पुत्रैर्भेदो यथा न स्यात् द्यूतहेतोस्तथा कुरु ।
॥ धृतराष्ट्र उवाच ॥ क्षत्तः पुत्रेषु पुत्रैर्म्मे कलहो न भविष्यति । यदि देवाः प्रसादन्नः करिष्यन्ति न संशयः । १७८०
अशुभं वा शुभं वाऽपि हितं वा यदिवाऽहितं । प्रवर्त्ततां सुहृद्द्यूतं दृष्टमेतन्नसंशयः ।
मयि सन्निहिते द्रोणे भीष्मे त्वयि च भारत । अनयोर्दैवविहितो न कथञ्चिद्भविष्यति ।
गच्छ त्वं रथमास्थाय हयैर्व्वातसमैर्ज्जवे । खाण्डवप्रस्थमद्यैव समानय युधिष्ठिरं ।
न वाच्यो व्यवसायो मे विदुरैतद्ब्रवीमि ते । दैवमेव परं मन्ये येनैतदुपपद्यते ।
इत्युक्तो विदुरो धीमान्नेदमस्तीति चिन्तयन् । आपगेयं महाप्राज्ञमभ्यगच्छत् सुदुःखितः । १७८५
इतिश्रीमहाभारते सभापर्व्वणि द्यूतपर्व्वणि दुर्य्योधनसन्तापे अष्टचत्वारिंशोऽध्यायः ॥ ४८ ॥
॥ जनमेजय उवाच ॥ कथं समभवद्द्यूतं भ्रातॄणां तन्महात्ययं । यत्र तद्व्यसनं प्राप्तं पाण्डवैर्म्मे पितामहैः ।
केच तत्र सभास्तारा राजानो ब्रह्मवित्तम । के चैनमन्वमोदन्त केचैनं प्रत्यषेधयन् ।
विस्तरेणैतदिच्छामि कथ्यमानं तथा द्विज । मूलं ह्येतद्विनाशस्य पृथिव्या द्विजसत्तम ।
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ शृणु मे विस्तरेणेमां कथां भरतसत्तम । भूय एव महाराज यदि ते श्रवणे मतिः ।
विदुरस्य मतं ज्ञात्वा धृतराष्ट्रोऽम्बिकासुतः । दुर्य्योधनमिदं वाक्यमुवाच विजने पुनः । १७९०
अलं द्यूतेन गान्धारे विदुरो न प्रशंसति । नह्यसौ सुमहाबुद्धिरहितं नो वदिष्यति ।
हितं हि परमं मन्ये विदुरो यत् प्रभाषते । क्रियतां पुत्र तत्सर्व्वमेतन्मन्ये हितं तव ।
देवर्षिर्व्वासवगुरुर्द्देवराजाय धीमते । यत्प्राह शास्त्रं भगवान् बृहस्पतिरुदारधीः । तद्वेद विदुरः सर्व्वं सरहस्यं महाकविः ।
स्थितस्तु वचने तस्य सदाऽहमपि पुत्रक । विदुरो वाऽपि मेधावी कुरूणां प्रवरो मतः ।
उद्धवो वा महाबुद्धिर्वृष्णीनामर्च्चितो नृप । तदलं पुत्र द्यूतेन द्यूते भेदो हि दृश्यते । १७९५
भेदे विनाशो राज्यस्य तत् पुत्र परिवर्ज्जय । पित्रा मात्रा च पुत्रस्य यद्वै कार्य्यं परं स्मृतं ।
प्राप्तस्त्वमसि तन्नाम पितृपैतामहं पदं । अधीतवान् कृती शास्त्रे लालितः सततं गृहे ।